

MJERE ZAŠTITE ZDRAVSTVENIH DJELATNIKA PRILIKOM NJEGE OBOLJELIH OD TUBERKULOZE

Ksenija Strelec, mag.med.techn; OPĆA BOLNICA VARAŽDIN

- OPIS: pravilno nošenje zaštitne odjeće, pravilna higijena prostora i opreme, smanjuju rizik od prijenosa bakterija u zdravstvenoj ustanovi.
- CILJ EDUKACIJE: upoznati zdravstvene djelatnike o važnosti mjera zaštite te pravilnog korištenja zaštitne opreme kako bi zaštitili sebe, ostale djelatnike i bolesnike od prijenosa bakterija

- tuberkuloza (TBC) je zarazna bolest stara kao i čovječanstvo
- pisani tragovi postoje u svim poznatim civilizacijama
- prenosi se zrakom i najčešće zahvaća pluća
- može zahvatiti bilo koji organski sustav
- tuberkulozom je zaražen **svaki treći čovjek** u svijetu
- svaka neliječena osoba u prosjeku **zarazi 10 – 15 osoba** u svojoj okolini

IT'S TIME FOR ACTION IT'S TIME TO END TB

Global Tuberculosis Report 2019

Latest status of the tuberculosis epidemic

58,000,000

lives saved between 2000 and 2018 by global efforts to end TB

10,000,000

people fell ill with TB in 2018

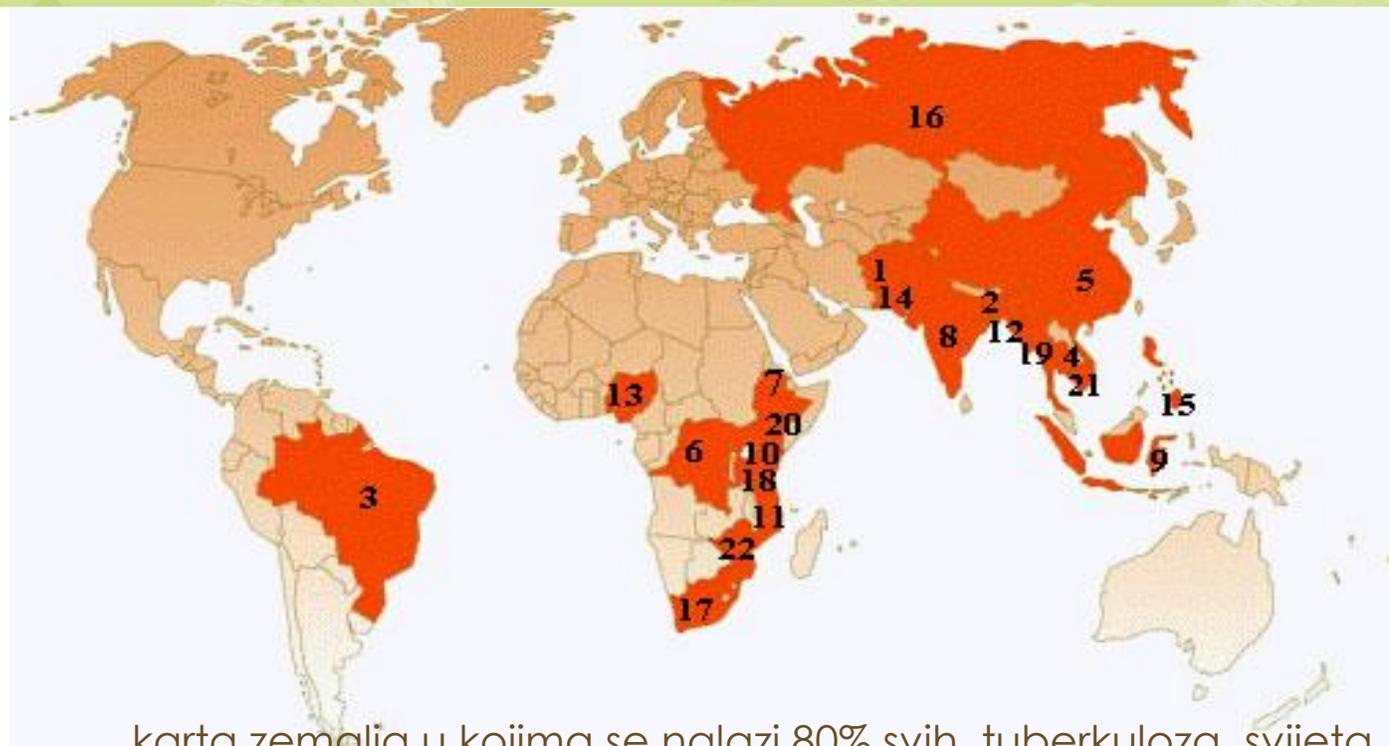
1,500,000

people died of TB in 2018

484,000

people fell ill with drug-resistant TB in 2018

karta zemalja u kojima se nalazi 80% svih tuberkuloza svijeta

- 1 - Afghanistan
- 2 - Bangladesh
- 3 - Brazil
- 4 - Cambodia
- 5 - China
- 6 - Democratic Republic of Congo
- 7 - Ethiopia
- 8 - India
- 9 - Indonesia
- 10 - Kenya
- 11 - Mozambique

- 12 - Myanmar
- 13 - Nigeria
- 14 - Pakistan
- 15 - Philippines
- 16 - Russian Federation
- 17 - South Africa
- 18 - United Republic of Tanzania
- 19 - Thailand
- 20 - Uganda
- 21 - Viet Nam
- 22 - Zimbabwe

- **u svijetu godišnje uz 10 milijuna oboljelih trećina promakne zdravstvenom sustavu**
- stoga je od izrazite važnosti rano otkrivanje oboljelih, pravilno liječenje, te aktivno traženje i pravilna obrada novih kontakata
- tuberkuloza je bolest izlječiva pravilnim liječenjem
- neadekvatno liječenje dovodi do stvaranja rezistentnih uzročnika bolesti, a time i do lošijih ishoda i skupljeg liječenja

KAPLJIČNI PUT PRIJENOSA

Tuberkuloza se prenosi kapljicama koje oboljela osoba oslobađa u okolinu: kašljanjem, kihanjem, govorom ili pjevanjem.

Tuberkuloza se **ne prenosi lako** kao druge bolesti koje se šire kapljičnim putem. Stoga se zaraziti može osoba koja je u **bliskom** i **dugotrajnom kontaktu** s oboljelom osobom, i to udisanjem zraka u kojem lebde uzročnici tuberkuloze.

PRITAJENA INFEKCIJA

Neće sve zaražene osobe oboljeti od tuberkuloze. Hoće li od primarne infekcije nastati aktivna bolest, ovisi o:

- *veličini infektivne doze* (količini udahnutih uzročnika)
- *vremenu izloženosti*
- *obrambenim snagama* zaražene osobe

Osobe s **latentnom** (pritajenom) tuberkuloznom **infekcijom (LTBI)** **nemaju nikakve simptome**, ne osjećaju se bolesno i ne mogu zaraziti osobe u svojoj okolini.

Mnogi ljudi s **LTBI** neće nikad oboljeti od tuberkuloze: bakterija će kod njih **ostati inaktivna** cijelog života i neće uzrokovati bolest.

AKTIVNA BOLEST

- ✓ Oko 5 do 10 % zaraženih osoba oboljet će od tuberkuloze
- ✓ Uzročnik tuberkuloze postaje aktivan kad imunosni sustav ne može zaustaviti njegov rast. Tada se počinje razmnožavati, napadati i razarati tkivo. **Tuberkuloza najčešće zahvaća pluća, ali može zahvatiti i druge dijelove tijela:** bubrege, limfne čvorove, kosti, kožu, crijeva i ovojnice raznih organa (srca, pluća, mozga, trbušnih organa), a simptomi ovise o lokalizaciji i obično idu uz vrućicu, malaksalost i mršavljenje

SIMPTOMI

- ✓ Plućna tuberkuloza može uzrokovati simptome kao što su **kašalj** koji traje **dulje** od **tri tjedna**, **bolovi u prsima** i **iskašljavanje krvi**
- ✓ Od ostalih simptoma aktivne tuberkuloze valja spomenuti opću slabost i malaksalost, gubitak apetita i tjelesne težine, povišenje tjelesne temperature i noćno znojenje

UTVRĐIVANJE DIJAGNOZE

- ▶ Kada osoba razvije aktivnu bolest, simptomi (kao što su kašalj, vrućica, noćno znojenje, gubitak na težini) mogu biti blagi kroz više mjeseci
- ▶ Bolesnik ne mora čak imati nikakvih simptoma „osim što se ne osjeća dobro”...
- ▶ Što najčešće dovodi do odgađanja u traženju stručne pomoći i do transmisije mikobakterija u okolinu

DIJAGNOSTIKA

Anamneza

Fizikalni pregled

Mikrobiološke pretrage

molekularna dijagnostika (PCR)

Radiološke pretrage pluća

PPD / QuantiFERON-TB

Jedini siguran dokaz tuberkulozne bolesti jest nalaz uzročnika u sputumu ili nekom drugom ekskretu

Radiološke pretrage pluća: RTG snimka pluća - tipične kaverne, infiltrativne promjene, bronhopulmonalne lezije, ožiljci

CT pluća; MR pluća

TBC bacile je teško uništiti
ZATO
je potrebno i važno uzimati lijekove
svaki dan u **isto** vrijeme

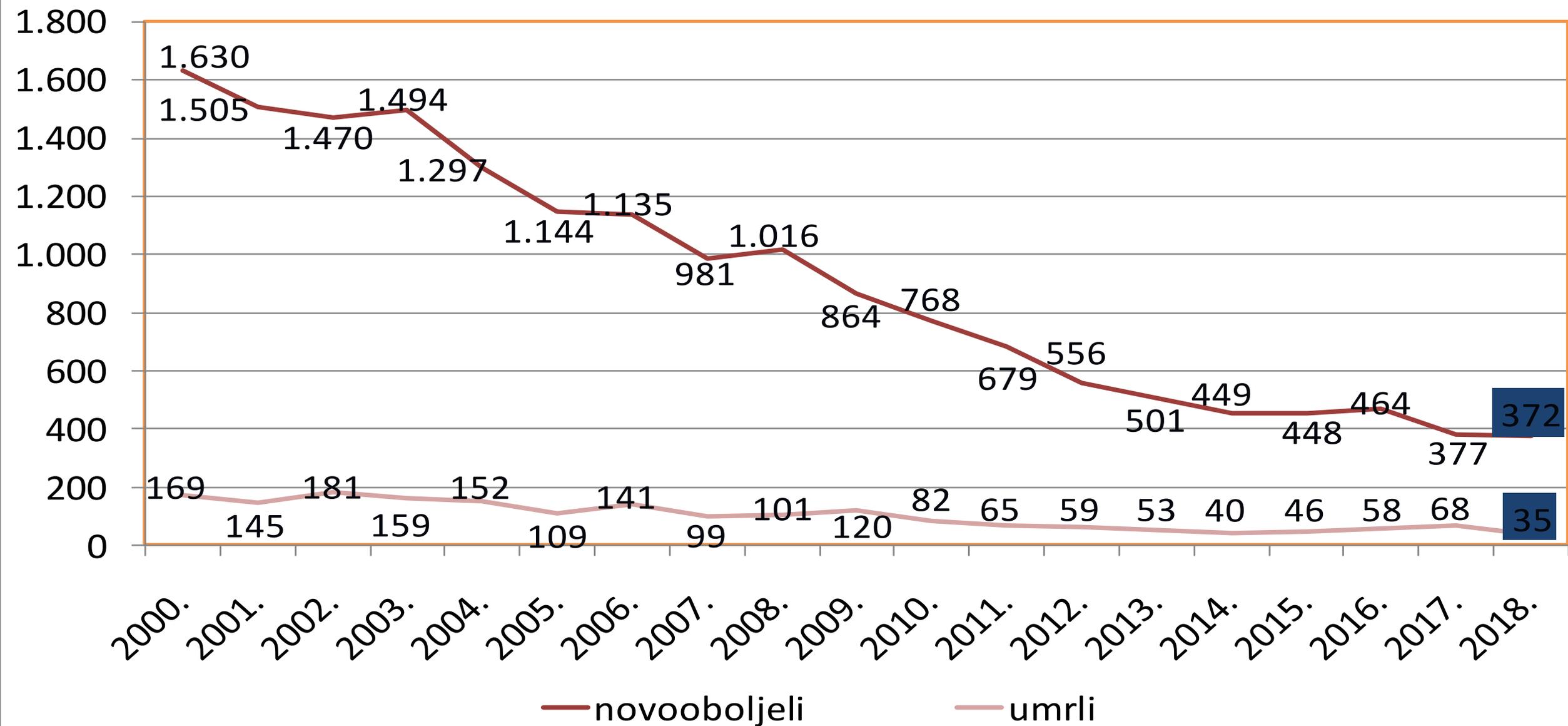

Rehabilitacija:

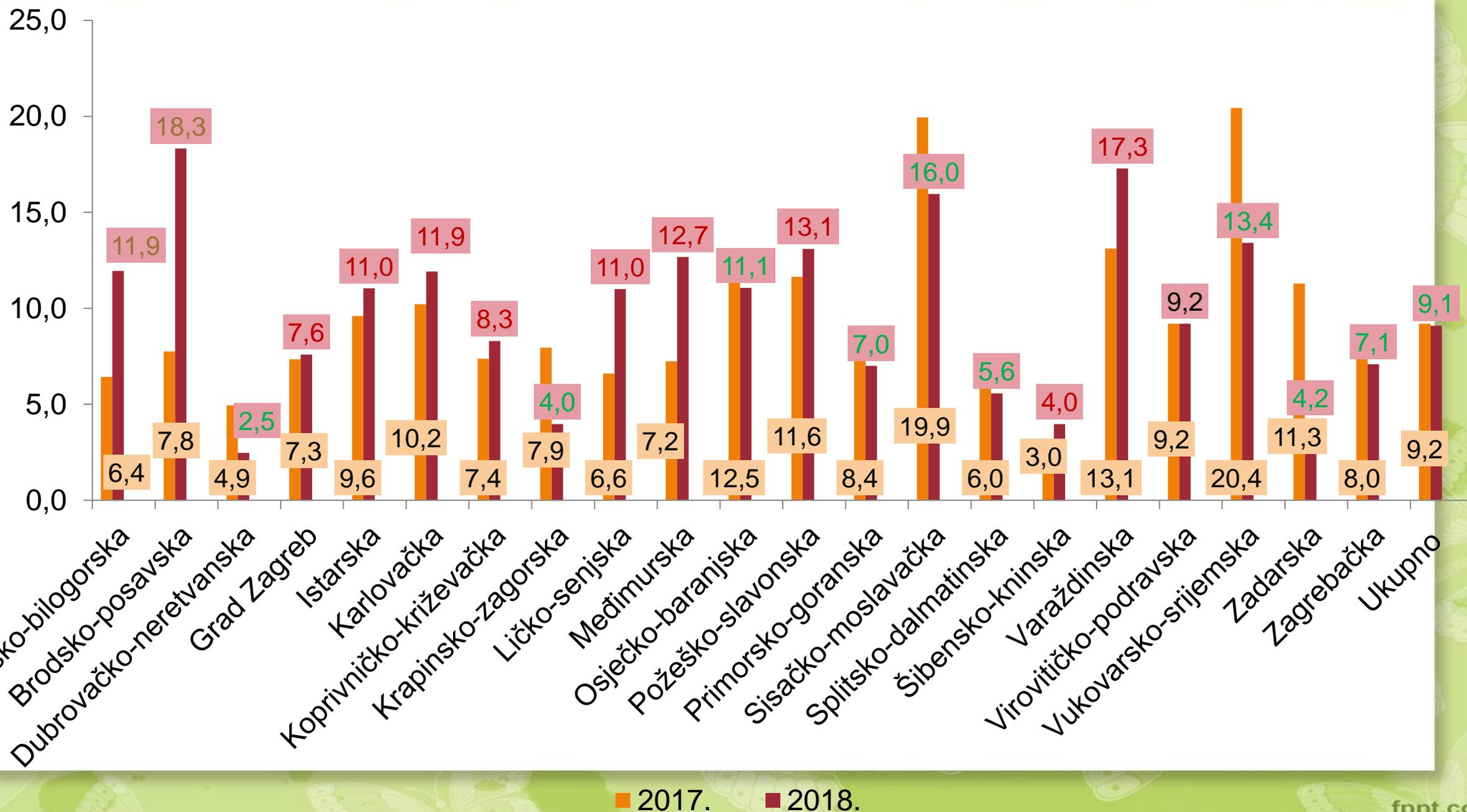
- ✓ Socijalna
- ✓ Fizička
- ✓ Psihička

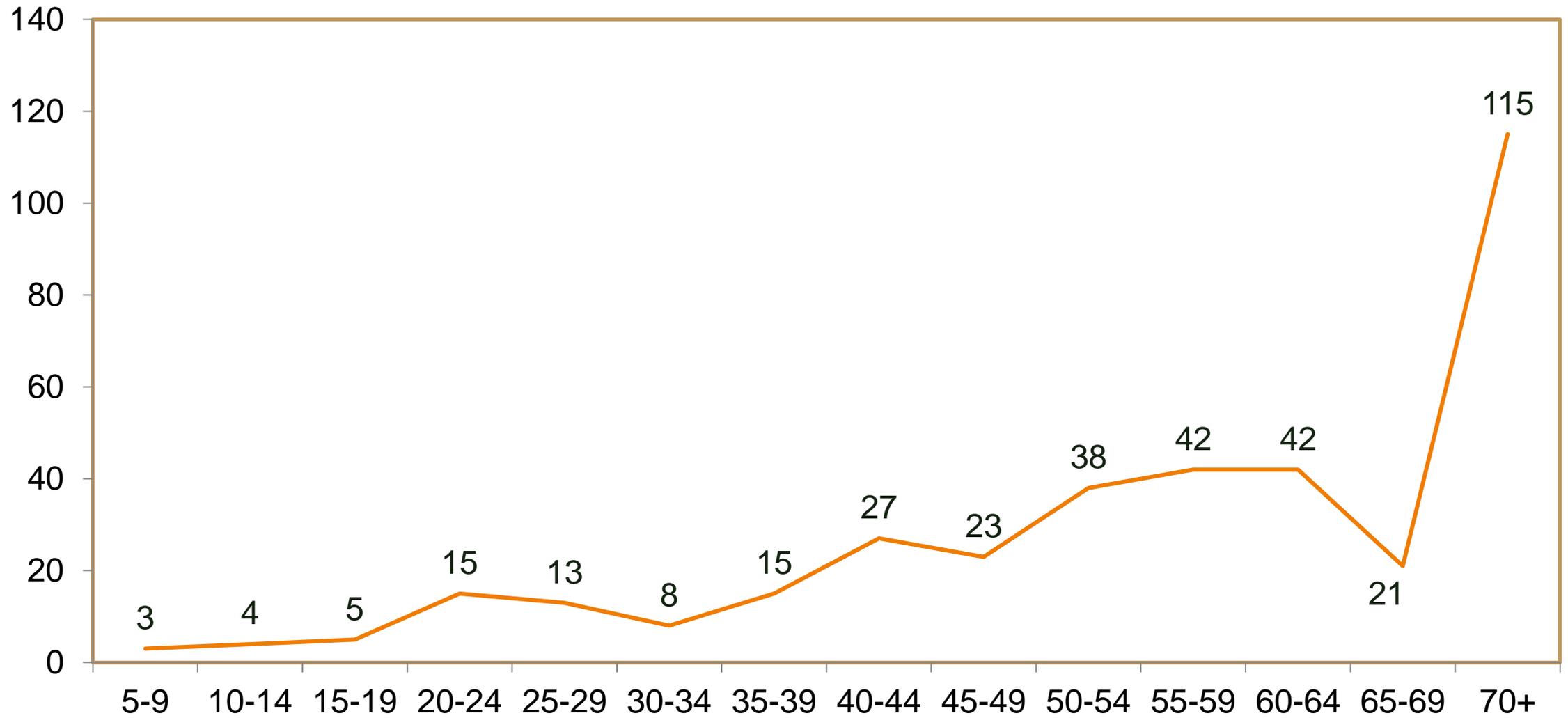
BROJ NOVOOBOLJELIH I UMRLIH OD TB U RH 2000. – 2018.

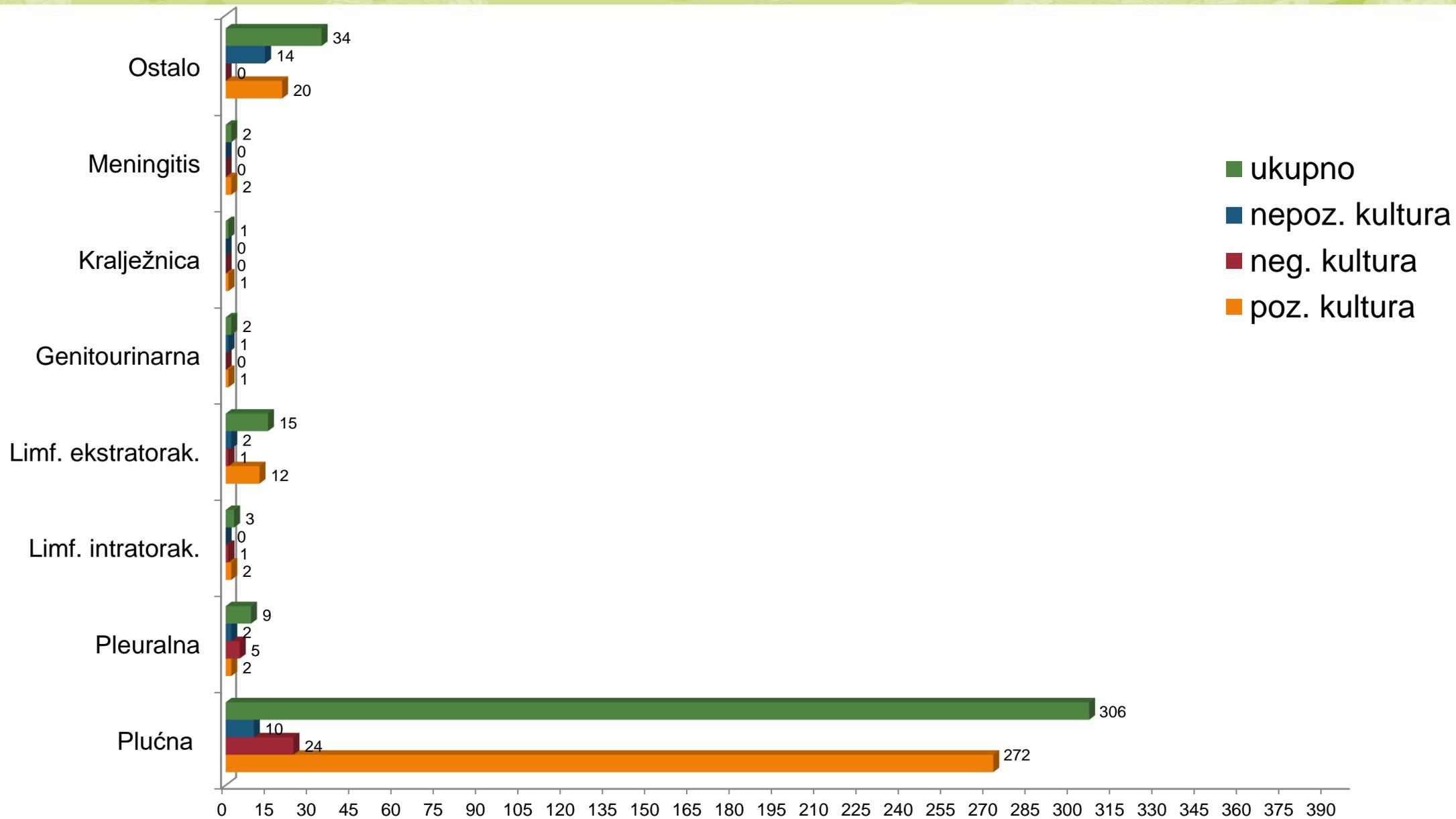
INCIDENCIJA TUBERKULOZE PO ŽUPANIJAMA 2017. i 2018.

RASPODIJELA OBOLJELIH PO DOBNIM SKUPINAMA 2018.

TBC PO SIJELU I KULTIVACIJI 2018. / 372 slučaja

BROJ MIKROBIOLOŠKI POTVRĐENIH BOLESNIKA U KLENOVNIKU / 2018.

Od ukupno obrađenih 2842 uzorka od 1111 različitih osoba ukupno su izolirana 122 bolesnika sa osjetljivim sojem Myc. tbc i **5** njih sa **rezistentnim sojem**

MBO	Ukupno pozitivnih uzoraka		Ukupno negativnih uzoraka	Vrsta uzoraka (sijelo TBC)	rezi
	Mikroskop	Kultura			
17.1.1980	0	14	1	PLUĆNI	H, R, S
12.10.1935	3	3	0	PLUĆNI	H, R, E, S
25.03.1947.	0	3	4	PLUĆNI	H, S
13.05.1954.	9	6	3	PLUĆNI	S
29.10.1989.	4	7	6	PLUĆNI	H, S

- Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, godišnje oko **450.000** ljudi u svijetu oboli od **MDR-a**, a **40.000** od **XDR-TB-a**.

Može se zaključiti da, ako se nastavi širenje ovog oblika tuberkuloze, sadašnja epidemija klasične tuberkuloze mogla bi biti zamijenjena epidemijom XDR-TB-a.

- **zbog sve brojnijih putovanja i globalizacije, sve je veća mogućnost da se bilo tko zarazi tim sojem!**

Prvi slučaj XDR-TBC u Hrvatskoj je dijagnosticiran i liječen u Službi za plućne bolesti i TBC Klenovnik 2019. godine.

SPRRJEČAVANJE ŠIRENJA ZARAZE

- IZOLACIJA ZA VRIJEME ZARAZE
(ograničeno kretanje u bolnici, zadržavati se u svojim sobama do negativizacije ili prema odluci vodećeg liječnika)
- HIGIJENA ISKAŠLJAVANJA
- PROZRAČIVANJE PROSTORIJA
- UPOTREBA **3M** ASEPTEX ZAŠTITNIH MASKI

HIGIJENA ISKAŠLJAVANJA

- Prilikom kašljanja ili kihanja bolesnik mora usta pokriti rukom ili maramicom (papirnatom)
- Maramice baciti u određene PVC-vrećice ili u zahod
- Po mogućnosti osigurati jednokratne posudice za iskašljavanje, koje se jednom napunjene odlažu u infektivni otpad, crvena vreća

RESPIRATOR MASKE

Pružaju **djelotvornu zaštitu** od udisanja vrlo malenih čestica **< 5 μ m** u promjeru

SAD – NIOSH certificiranu *N 95* seriju respiratora (95% učinkovitost u filtriranju čestica 0,3 μ m u promjeru)

EUROPA – **FFP2** (=N 95) i **FFP3** (=N 100) sukladne normi BS EN 149 : 2001
FFP 3 maske mogu se upotrebljavati **<8h** ukoliko cjelovitost maske nije ugrožena

Respirator mora biti čvrsto priljubljen uz lice (brada, zalisci)

Izbor respiratora ovisi o potrebnoj zaštiti TBC – **FFP 3**

Prodaju se **sa** izdisajnim **ventilom** ili **bez** njega

TEST **propuštanja zraka** i TEST **priljublivanja** (1x/g)

STAVLJANJE RESPIRATOR MASKE

TEST PROPUŠTANJA ZRAKA

Place both hands over the respirator, take a quick breath in to check whether the respirator seals tightly to the face.

Place both hands completely over the respirator and exhale. If you feel leakage, there is not a proper seal.

If air leaks around the nose, readjust the nosepiece as described. If air leaks at the mask edges, re-adjust the straps along the sides of your head until a proper seal is achieved.

If you cannot achieve a proper seal due to air leakage, ask for help or try a different size or model.

UKLANJANJE RESPIRATOR MASKE

HVALA NA PAŽNJI !